

KORRALDUS

31.10.2025 nr DM-125948-21

Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmine

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõueseaduse § 48, § 66 lõike 2 punkti 2, § 67 lõike 1, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 41 lõike 1 punkti 4, haldusmenetluse seaduse § 61 lõike 1 ning tuginedes AS-i Silikaat 27.09.2023 taotlusele nr T-KL/1020644, Saku Vallavolikogu 21.12.2023 otsusele nr 51, Saku Vallavalitsuse 28.10.2025 kirjale nr 6-4/212-8 ning Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse 23.01.2025 kirjale nr 4-4/25/326-2 ja 15.10.2025 kirjale nr 4-4/25/326-4, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. muuta AS-le Silikaat (registrikood 10022296) Tallinna-Saku maardlas Männiku VIII liivakarjääri mäeeraldisel maavara kaevandamiseks antud keskkonnaluba nr HARM-148 järgmiselt:

1.1.1. pikendada keskkonnaloa kehtivusaega 15 aasta võrra s.o kuni 05.03.2041;

1.1.2. märkida mäeeraldisel koosseisus olevate plokkide 60 aT ja 127 aT jääkvaru kogused seisuga 30.09.2025 järgmiselt: plokk 60 aT (ehitusliiv) – 180,71 tuh m³; plokk 127 aT (ehitusliiv) – 394,355 tuh m³;

1.1.3. märkida kaevandatava varu kogus (seisuga 30.09.2025) järgmiselt: liiv, ehitusliiv – 422,065 tuh m³;

1.1.4. määrata keskmiseks tootmismahuks aastas 67 tuh m³.

1.2. Määrata keskkonnaloale nr HARM-148 kõrvaltingimused järgmiselt:

1.2.1. Pinnasepump peab olema varustatud esmaste õlitõrje vahenditega.

1.2.2. Tööde korraldus karjääris peab tagama, et avalikele teedele ei kanduks liiva ja tolmu. Transpordist tekkivate tahkete osakeste vähendamiseks ja leevendamiseks tuleb väljaveoted niisutada ning töödelda kloriididega.

1.2.3. Ala korrastamisel rajada kõredele sobivad sigimistiigid. Männiku kõre ja kivisisaliku elupaiga kujundamisel kaasata liigiekspert. Mäeeraldisel ala liigniiskeks jäämise võimalust ja puhta liivaga täitmise vajadust arutada liigiekspertiga ning käsitleda korrastamisprojekti.

1.2.4. Loa omajal tuleb korra kuus mõõta Raku tehisveekogu veetaset ja edastada andmed läbi KOTKASE kohustuste mooduli hiljemalt kahe nädala jooksul mõõtmisest.

1.3. Korrigeerida loa vormil järgmised ebatäpsused:

1.3.1. märkida tegevuskoha andmeteks: aadress Viimsi metskond 9, Männiku küla, Saku vald, Harju maakond; katastritunnus: 71801:001:0123;

1.3.2. märkida plokki 60 aT andmetesse: kaevandamine lubatud allpool põhjaveetasel - ei.

1.4. Avalikustada AS-le Silikaat kuuluva keskkonnaloa nr HARM-148 muutmine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Keskkonnaluba nr HARM-148 on kättesaadav keskkonnaotsuste infosüsteemis <https://kotkas.envir.ee/>.

2. ASJAOLUD

2.1. Keskkonnaloa muutmise taotluse läbivaatamine

AS Silikaat (registrikood 10022296, aadress Pärnu mnt 238, Nõmme linnaosa, Tallinn, Harju maakond; edaspidi ka *ettevõtte*) esitas 27.09.2023 Keskkonnaametile taotluse Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmiseks. Taotlus on registreeritud KOTKAS-s 27.09.2023 menetluse nr M-125948 juurde.

AS Silikaat omab maavara kaevandamiseks antud keskkonnaluba nr HARM-148 (kehtivusaeg 06.03.2018 – 05.03.2026), mis annab ettevõttele õiguse kaevandada Tallinna-Saku maardla (registrikaardi nr 109) Männiku VIII liivakarjääri mäeeraldisel ehitusliiva. Kehtiva keskkonnaloaga Männiku VIII liivakarjäär asub Harju maakonnas Saku vallas Männiku külas riigile kuuluval kinnistul Viimsi metskond 9 (katastritunnus 71801:001:0123, registriosa nr 11715750), mille riigivara valitseja on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning volitatud asutus Maa- ja Ruumiamet. Kinnistu sihtotstarve on mäetööstusmaa 100%.

AS Silikaat soovib säilitada oma tegevust Tallinna-Saku maardlas, mistõttu taotleb keskkonnaloa nr HARM-148 kehtivusaja pikendamist 15 aasta võrra. Keskkonnaluba nr HARM-148 kehtib kuni 05.03.2026, kaevandatava jääkvaru suuruseks oli taotluse esitamise hetkel 875 tuh m³, mille väljamine enne loa kehtivusaja lõppu polnud reaalne. Seetõttu taotleb ettevõtte maavara ammendamiseks ja ala korrastamiseks loa kehtivusaja pikendamist. Kavandatav kaevandamiskoht asub kasutuselevõetud maardlas ja aktiivsel mäeeraldisel, mis on suuremas osas juba avatud (mets raadatud ning katend kooritud) ning olemas on maavara väljamiseks ja transpordiks vajalik taristu.

Männiku VIII liivakarjääri mäeeraldis pindalaga 15,53 ha (teenindusmaa pindala on samuti 15,53 ha) hõlmab Tallinna-Saku liivamaardla ehitusliiva aktiivse tarbevaru plokkide 60 ja 127, millest plokk 60 aT on veepealne ja plokk 127 aT veealune. Mäeeraldisel lamam on 9,55 ha ulatuses piiritletud veepealse plokki 60 aT lamami järgi ning 5,98 ha ulatuses veealuse plokki 127 aT lamami järgi.

Mäeeraldisega seotud varu on seisuga 30.09.2025 järgmine: plokk 60 aT (ehitusliiv) – 180,71

tuh m³; plokk 127 aT (ehitusliiv) – 394,355 tuh m³; kaevandatava varu kogus (seisuga 30.09.2025) – 422,065 tuh m³. Loale kantakse varukogused vastavalt keskkonnaministri 23.10.2019 määruse nr 56 „Keskkonnavalua taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnavalua taotluse ja loa andmekoosseis“ § 40 lõike 3 punktile 2.

Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks taotletakse 67 tuh m³ (kehtival loal 150 tuh m³). Maavara kasutusalaadeks on teedehitus ja -hooldus, kaevandatud maa korrastatakse tehisveekoguks ning kaitsealustele liikidele sobivaks elupaigaks.

Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseaduses (*MaaPS*), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (*KeÜS*), keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanõuete seaduses (*KeHJS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnavalua taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnavalua taotluse ja loa andmekoosseis“ sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv 500 eurot on tasutud 27.09.2023 riigilõivuseaduse [\[1\]](#) § 136² lõike 2 kohaselt.

Keskkonnavalua taotlust on kontrollinud maavarade registri vastutav töötaja (Maa-ameti 06.10.2023 kiri nr 9-3/23/14233-2).

Taotletav mäeeraldis külgneb Raku (tehis)järvega (EELIS kood VEE2006030) ja kattub selle veekaitse- ja kalda piiranguvööndiga. Raku järv on tekkinud varasema kaevandamise tulemusena, kattub aktiivse mäeeraldisega Männiku liivakarjäär (loa nr KMIN-135; loa omaja AS Silikaat; kehtib kuni 26.06.2045) ja on varasemalt korrastamata, seega ei tulene sellest kaevandamistegevusele kitsendavaid piiranguid.

Männiku VIII liivakarjääri mäeeraldis ja selle teenindusmaa paiknevad täielikult riigikaitsealise objekti, Männiku harjutusvälja piiranguvööndis.

Taotletava mäeeraldiselise kirdenurk kattub III kategooria kaitsealuse liigi *Charadrius dubius* (väiketüll; EELIS kood KLO9108901) elupaigaga.

Taotletav ala osaliselt kattub Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigaga (EELIS kood KLO3000592). Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigas on kaitse-eeskirja (keskkonnaministri 12.07.2006 määruse nr 51 § 4 lg 4 p 1) kohaselt lubatud püsielupaiga valitseja nõusolekul maavara kaevandamine, välja arvatud 50 meetri raadiuses kõre kudemisveekogude ümbruses ja üldjuhul allpool põhjaveepiiri.

2.2. Keskkonnavalua muutmise taotluse ja otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

KeÜS § 47 lõike 2 kohaselt avaldatakse keskkonnavalua taotluse menetlusse võtmise kohta teade väljaandes Ametlikud Teadaanded ja kohalikus või maakondlikus ajalehes. Teade võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev

keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet jättis keskkonnaloa muutmise taotluse menetlusse võtmise teate avalikustamata kohalikus või maakondlikus ajalehes, kuna kavandatud tegevus on väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning kavandatud tegevuse vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaloa muutmise taotlus on 24.10.2023 avalikustatud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Keskkonnaamet teavitas 23.10.2023 kirjaga nr DM-125948-3 keskkonnaloa muutmise taotluse esitamisest ja avatud menetluse algatamisest KeÜS § 46 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isikuid. Taotluse menetlusse võtmise teade ning taotlus edastati 23.10.2023 kirjaga nr DM-125948-4 Saku Vallavalitsusele.

Kuni loa muutmise või sellest keeldumise otsuse tegemiseni on igapäev õigus esitada taotluse kohta ettepanekuid ja vastuväiteid. Avalikustamise käigus ettepanekuid/vastuväiteid ei laekunud.

KeÜS § 47 lõige 6 sätestab, et kui sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse menetlusse võtmise teates ei avaldatud keskkonnaloa taotluse ja selle kohta antava haldusakti eelnõu väljapaneku aega ja kohta või seisukoha ning küsimuste esitamise tähtaega ja adressaati, avaldatakse nende andmetega teade vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 2¹ sätestatud nõuetele viivitamata pärast haldusakti eelnõu valmimist. KeÜS § 47 lõige 2 sätestab, et teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet jättis keskkonnaloa muutmise taotluse kohta antava haldusakti eelnõu teate kohalikus või maakondlikus ajalehes avalikustamata, kuna kavandatud tegevus on väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning antud tegevuse vastu puudub piisav avalik huvi.

KeÜS § 47 lõike 2, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 48 ja § 49 lõigete 1 ja 2 alusel pani Keskkonnaamet 10.10.2025 haldusakti eelnõu koos seletuskirja ja taotlusele lisatud ning menetluse käigus haldusorganile esitatud või tema poolt koostatud muude asjasse puutuvate oluliste dokumentidega avalikkusele tutvumiseks välja ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, määrates ettepanekute ja vastuväidete esitamise võimaluse teates märgitud tähtaja jooksul. Lisaks teavitati asjast huvitatud isikuid 10.10.2025 kirjaga nr DM-125948-17.

Eelnõu avalikustamise käigus ettepanekuid/vastuväiteid ei laekunud.

Vastavalt HMS § 40 lõikele 1 peab loa andja andma enne haldusakti väljastamist menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet küsis AS-lt Silikaat 10.10.2025 kirjaga nr DM-125948-17 arvamust või vastuväiteid keskkonnaloa muutmise otsuse ja loa eelnõule kahe nädala jooksul kirja saatmisest, hiljemalt kuupäevaks 27.10.2025.

AS Silikaat arvamust ei esitanud.

2.3. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

KeHJS § 3 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 11 lõigete 3 ja 4 kohaselt on keskkonnamõju hindamine (KMH) kohustuslik KeHJS § 6 lõike 1 tegevuste korral, KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud tegevuste korral tuleb kaaluda KMH algatamist või algatamata jätmist, lisades otsusele KeHJS § 6 lõike 3 kohase eelhindamise tulemused. KeHJS § 6 lõike 1 kohaselt ei kuulu ettevõtte poolt taotletav tegevus olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetelusse. Kavandatav tegevus kuulub KeHJS § 6 lõike 2 punktis 2 nimetatud tegevusvaldkonda, mille täpsustatud loetelu on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005. a määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” (KMH määrus).

KMH määruse § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

Keskkonnaamet jättis 31.07.2025 kirjaga nr DM-125948-16 „Tallinna-Saku maardla Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise“ algatamata KMH Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa muutmise taotlusele. Kavandatavale tegevusele määrati keskkonnameetmed ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks (vt p 3.4.2.).

[\[1\]](#) Kohaldatud taotluse esitamise ajal kehtinud redaktsiooni (01.07.2023-31.12.2023)

3. KAALUTLUSED

3.1. Kaalutlused keskkonnaloa muutmisel

Korralduse otsustava osa punktiga 1.1 muudetakse keskkonnaluba nr HARM-148 vastavalt AS-i Silikaat 27.09.2023 esitatud taotlusele nr T-KL/1020644.

3.2. Täiendavad kaalutlused keskkonnaloa muutmisel

MaaPS § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnaloa andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet.

MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnaloa saamiseks loa andjale

taotluse.

MaaPS § 66 lõike 2 punkti 2 kohaselt võib muuta kaevandamisluba, kui loa omaja taotleb kaevandamisloa kehtivusaja pikendamist. MaaPS § 67 lõike 1 kohaselt, kui kaevandamisloa kehtivusaja jooksul ei ole kaevandatavat maavara mäeeraldise piires täielikult ammendatud või kaevandatud maa ei ole korrastatud, pikendab kaevandamisloa andja loa omaja taotluse alusel loa kehtivust aja võrra, mis on vajalik maavara ammendamiseks. Käesoleval juhul taotletakse loa kehtivusaja pikendamist 15 aasta võrra.

MaaPS § 49 lõike 4 kohaselt, kui mäeeraldis või selle teenindusmaa asub riigikaitse ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis, saadab kaevandamisloa andja kaevandamisloa taotluse arvamuse saamiseks Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusele (*RKIK*), kes esitab oma arvamuse kirjalikult 30 päeva jooksul taotluse saamisest arvates. MaaPS § 49 lõike 4 alusel edastas Keskkonnaamet Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmise taotluse 16.01.2025 kirjaga nr DM-125948-10 RKIK-le arvamuse avaldamiseks, tähtajaga 17.02.2025. RKIK on Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmise taotlusega tutvunud ega esitanud selle kohta ettepanekuid ja vastuväiteid (23.01.2025 kiri nr 4-4/25/326-2 on registreeritud KOTKAS-s 24.01.2025 numbriga DM-125948-11).

MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Kooskõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmise taotluse 23.10.2023 kirjaga nr DM-125948-4 Saku Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks, tähtajaga 27.12.2023. Saku Vallavolikogu nõustus 21.12.2023 otsusega nr 51 (registreeritud KOTKAS-s 02.01.2024 numbriga DM-125948-5) keskkonnaloa muutmisega tingimuslikult.

MaaPS § 49 lõike 9 kohaselt, kui mäeeraldis või selle teenindusmaa asub riigikaitse ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis, saadab kaevandamisloa andja kaevandamisloa taotluse kohta antava haldusakti eelnõu kooskõlastamiseks RKIK-le, kes kooskõlastab haldusakti eelnõu või keeldub selle kooskõlastamisest 30 päeva jooksul taotluse kohta antava haldusakti eelnõu saamisest arvates. MaaPS § 49 lõike 9 alusel edastas Keskkonnaamet Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmise otsuse ja loa eelnõu 10.10.2025 kirjaga nr DM-125948-17 RKIK-le kooskõlastamiseks. RKIK kooskõlastas eelnõud 15.10.2025 kirjaga nr 4-4/25/326-4 (registreeritud KOTKAS-s 16.10.2025 numbriga DM-125948-18) täiendavaid ettepanekuid esitamata.

MaaPS § 50 lõike 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmekava, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmehoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmekate kohta. Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmise taotluse seletuskirja kohaselt kaevandamisjäätmekaid ei teki, kogu kasulik materjal turustatakse ja katend kasutatakse mäeeraldise korrastamisel või võõrandatakse. Eelnevale tuginedes ei ole antavale

keskkonnaloale jäätmete eriosa lisamine vajalik. Juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamise jäätmekava esitada ning taotleda keskkonnaloale juurde jäätmete eriosa.

KeÜS § 42 lõike 1 punkti 5 kohaselt peab keskkonnaloa taotluses märkima kavandatava tegevuse eesmärgi ja põhjenduse. Kavandatava tegevuse eesmärgiks on Männiku VIII liivakarjääri mäeeraldisel kaevandamisega jätkamine. Taotluses on toodud, et Tallinna-Saku liivamaardla on riigi jaoks olulise tähtsusega, et tagada eelkõige Tallinna ja Harjumaa ehitusobjektide varustuskindlus selleks vajaliku kvaliteediga ehitusliivaga. Männiku VIII liivakarjäär asub Tallinna-Saku liivamaardla kirdeosas ning on ümbritsetud töös oleva Männiku liivakarjääriga. Lähedusse jäävad ka töös olevad, samale ettevõttele kuuluvad Männiku VII (keskkonnaluba nr HARM-151) ja Männiku XI (keskkonnaluba nr KL-512701) liivakarjääride mäeeraldised. AS Silikaat on maavarade kaevandamise ja realiseerimisega tegelev ettevõtte, kes soovib säilitada oma tegevust Tallinna-Saku liivamaardlas ning kuna Männiku VIII liivakarjääriga hõlmatud varud ei ole maksimaalselt ammendatud ega ala korrastatud, taotleb keskkonnaloa nr HARM-148 kehtivusaja pikendamist 15 aasta võrra.

Vastavalt strateegilises dokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ toodud eesmärkidele ja põhimõtetele tuleb maardlate kasutusse võtmisel eelistada juba avatud maardlate maksimaalset võimalikku kasutamist, mille kohta on piisavalt vajalikku informatsiooni nii keskkonnatingimuste kui ka kaevandamise tehnoloogiliste võimaluste kohta. Kaevandamise jätkamine juba avatud ja kaevandamisega rikutud maa-alal on keskkonnasäästlikum kui täiesti uute alade kasutusele võtmine. Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa kehtivusaja pikendamine on kooskõlas juba avatud maardla maksimaalse võimaliku kasutamise eesmärgiga, tagades maavarade registris arvel oleva maavaravaru võimalikult täieliku väljamise minimaalsete kadude ja jääkidega.

3.3. Loa muutmisest keeldumise aluste väljaselgitamine

Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal on vajalik välja selgitada, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb hetkel kehtiva MaaPS §-s 55 sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid.

MaaPS § 55 lõike 2 punktides 2-9 ja lõike 3 punktides 2-3 toodud asjaolusid Männiku VIII liivakarjääri mäeeraldisel, selle teenindusmaa või nende asukohaga seoses ei esine, seega ei ole nimetatud punkte keeldumise alusena asjakohane käsitleda.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 1 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui mäeeraldis või selle teenindusmaa asub riigikaitse ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis ja kaevandamine võib ohustada riigikaitse ehitist või riigikaitsele ehitisele määratud või kavandatud ülesannete täitmist või riigikaitse ehitise töövõimet. RKIK on Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmise taotlusega tutvunud ega esitanud selle kohta ettepanekuid ja vastuväiteid. RKIK kooskõlastas Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa muutmise otsuse eelnõu (RKIK-i 15.10.2025 kiri nr 4-4/25/326-4).

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 10 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui kaevandamine on vastuolus riigi huviga. Riigi huvi on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strateegiadokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“. Männiku VIII liivakarjääri mäeeraldis asub riigiomandisse kuuluval kinnistul ning kaevandada soovitav maavara kuulub samuti riigile. Keskkonnaamet on hinnanud esitatud taotluse materjale ja menetluse käigus kogutud andmeid ning leidnud, et teadaolevalt käesoleva loa andmisega ei minda vastuollu riigi huviga. MaaPS § 55 lõike 2 punkti 10 kohast keeldumise alust Keskkonnaameti hinnangul käesoleval juhul ei esine.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 11 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus keskkonnaloa andmisega. Saku Vallavolikogu nõustus 21.12.2023 otsusega nr 51 keskkonnaloa muutmise tingimuslikult. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 2 punkti 11 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 12 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui taotletava keskkonnaloa alusel tehtavad tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada kaitstavat loodusobjekti ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega. Keskkonnaameti 31.07.2025 kirjaga nr DM-125948-16 kinnitatud KMH eelhinnangu järeldus oli, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 2 punkti 12 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 55 lõike 3 punkt 1 sätestab, et kaevandamisloa andmisest võib keelduda, kui taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest ja selle andmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Keeldumise alus on kontrollitud menetluse käigus. AS Silikaat ei ole seisuga 31.10.2025 karistusregistrisse kantud kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 3 punkti 1 kohast keeldumise alust.

Maavara kaevandamiseks ja töötlemiseks kasutatava maa katastriüksuse sihtotstarve määramise ja muutmise nõuded on sätestatud maakatastriseaduses. Viimsi metskond 9 kinnistu (katastritunnusega 71801:001:0123) sihtotstarve on mäetööstusmaa 100%.

3.4. Kõrvaltingimuste seadmine

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutusõigust tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lõige 2). MaaPS § 56 lõike 1 punkti 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kõrvaltingimused ja seirevajadused sätestatakse keskkonnaloa eriosades vastavalt asjakohasusele.

3.4.1. Kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud tingimused

Saku Vallavolikogu on Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmisega nõustunud 21.12.2023 otsuses nr 51 märgitud järgmistel tingimustel:

1. Keskkonnaloasse seatakse sisse tingimus, et kaevandajal tuleb korra kuus mõõta kaevandamise tagajärjel tekkinud tehisveekogu veetaset ja edastada andmed loa väljastajale.
2. Tööde korraldus karjääris peab tagama, et avalikele teedele ei kanduks liiva ja tolmu.

Keskkonnaamet edastas 17.01.2024 kirjaga nr DM-125948-6 ettevõttele tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks Saku Vallavolikogu 21.12.2023 otsuse nr 51. AS Silikaat nõustus Saku Vallavolikogu tingimustega (ettevõtte 17.01.2024 kiri on registreeritud KOTKAS-s 02.02.2024 numbriga DM-125948-7).

3.4.2. Eelhinnangus esitatud keskkonnameetmed

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõjude eelhinnangu ning otsustanud 31.07.2025 kirjaga nr DM-125948-16 Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmise taotlusele jätta KMH algatamata. Eelhinnangus analüüsiti liivakarjääri tööga kaasnevate keskkonnahäiringute võimalikku teket ja levimist ning intensiivsust. Eelhinnangu lõppjärel leiti, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju. Kavandatava tegevuse mõjualana käsitleti Männiku VIII liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaad ning ca 200-250 m ümber selle, kuna nii kaugele võib teoreetiliselt ulatuda müra- või tolmuhäiring. Kaevandamisel veetaseme alandamist (vee väljapumpamist ega ärajuhtimist) ei toimu. Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariiolekordadega.

Taotletava mäeeraldise kirdenurk kattub III kategooria kaitsealuse liigi *Charadrius dubius* (väiketüll; EELIS kood KLO9108901) elupaigaga. Väiketüllile sobib avatud liivaga elupaik. Kaevandamisega jätkamine ei mõjuta liigi seisundit ebasoodsalt. Arvestada tuleb looduskaitseaduse (LKS) § 55 lõikes 6¹ sätestatuga, kuna pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine, pesade kõrvaldamine, samuti lindude tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, on keelatud. Viidatud säte kehtib keskkonnaloa omajale sõltumata sellekohase tingimuse kandmisest loale. LKS ega MaaPS ei kohusta kõrvaltingimust seadma ning keskkonnaloa andmist ei välista vastava kõrvaltingimuse puudumine.

Taotletav ala osaliselt kattub Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigaga (EELIS kood KLO3000592). Elupaikade kaitse ja taastamise kaudu tuleb hoida ja parandada kõre seisundit ning vähendada väljasuremisohu. Eelmainitud eesmärkide täitmise oluliseks eelduseks on sobivate elupaikade olemasolu ka tulevikus. Kõre ja kivisisaliku jaoks vajalikud avatud liivikud luuakse kaevandamisala korrastamisel. Antud piirkonda ei tohi katta orgaanikat sisaldava pinnasega ega metsastada. Lisaks tuleb püsielupaiga piires rajada sigimistiike, mis aitaksid kaasa kõre populatsiooni säilimisele ja suurenemisele.

Saku Vallavalitsuse ning Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti tellimusel koostas Maves OÜ töö „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumuste uuring“. Maves OÜ poolt koostatud töö lisas 4 „Loa tingimuste ettepanekud“ on Männiku VIII kohta öeldud, et korra kuus tuleb mõõta kaevandamise tagajärjel tekkinud tehisveekogu veetaset.

Eelhinnangus esitatud kaalutluste alusel tuleb loa muutmisel arvestada järgmiste keskkonnametmetega:

- 1. pinnasepump peab olema varustatud esmaste õlitõrje vahenditega;*
- 2. tööde korraldus karjääris peab tagama, et avalikele teedele ei kanduks liiva ja tolmu. Transpordist tekkivate tahkete osakeste vähendamiseks ja leevendamiseks tuleb väljaveoteed niisutada ning töödelda kloriididega;*
- 3. ala korrastamisel rajada kõrele sobivad sigimistiigid. Elupaiga kujundamisel kaasata liigiekspert;*
- 4. loa omajal tuleb korra kuus mõõta Raku tehisveekogu veetaset ja edastada andmed läbi KOTKASE kohustuste mooduli hiljemalt kahe nädala jooksul mõõtmisest.*

3.4.3 Keskkonnaloale kantavad kõrvaltingimused

Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kehtivale keskkonnaloale nr HARM-148 on kantud kolm kõrvaltingimust:

- 1. Pinnasepump peab olema varustatud esmaste õlitõrje vahenditega.*
- 2. Transpordist tekkivate tahkete osakeste vähendamiseks ja leevendamiseks tuleb väljaveoteed niisutada ning töödelda kloriididega.*
- 3. Metsa raadamine on keelatud 1. aprillist kuni 30. juunini.*

Seoses veealuse varu kaevandamisega suureneb naftasaadustega veereostuse oht. On tõenäoline, et masinate/seadmete avarii käigus võib sattuda pinnasesse ja vette diiselkütust ja/või määrdeaineid. Seega on kõrvaltingimus nr 1 jätkuvalt asjakohane ja jäetakse kehtima muutmata kujul.

Saku Vallavolikogu on Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmisega nõustunud 21.12.2023 otsuses nr 51 märgitud tingimustel, millest ühe kohaselt peab tööde korraldus karjääris tagama, et avalikele teedele ei kanduks liiva ja tolmu. AS Silikaat nõustus Saku Vallavolikogu tingimusega. Seega täiendab Keskkonnaamet loal nr HARM-148 juba olevat kõrvaltingimust nr 2 Saku Vallavolikogu nõudega ja sõnastab selle järgnevalt: *tööde korraldus karjääris peab tagama, et avalikele teedele ei kanduks liiva ja tolmu. Transpordist tekkivate tahkete osakeste vähendamiseks ja leevendamiseks tuleb väljaveoteed niisutada ning töödelda kloriididega.*

Kuivõrd Maa- ja Ruumiameti geoportaali ortofoto alusel on kogu ala raadatud, ei ole loale kantud kõrvaltingimus nr 3 enam asjakohane ning eemaldatakse loalt.

Taotletav ala osaliselt kattub Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigaga (EELIS kood KLO3000592). Kõre püsielupaikade kaitse alla võtmise ja laiendamise eesmärk on säilitada Eestile omane liigirikkus ja siinse kõre asurkonna võimalikult lai levila ning suur geneetiline mitmekesisus. Elupaikade kaitse ja taastamise kaudu tuleb hoida ja parandada kõre seisundit ning vähendada väljasuremisohu. Eelmainitud eesmärkide täitmise oluliseks eelduseks on sobivate elupaikade olemasolu ka tulevikus. Männiku kõre populatsiooni puhul on tegemist kogu maailma kõige põhjapoolsema kõre asurkonnaga, mistõttu on asurkonna looduskaitseline väärtus väga kõrge. Kõik Männiku püsielupaigas kaitse alla võetavad alad ei pruugi hetkel olla kõrele (ja kivisisalikule) optimaalsed, kuid maismaa säilitamisega tagatakse võimalus sobiva elupaiga kujundamiseks ja isendite liikumiseks püsielupaiga piires.

Püsielupaiga valitseja (Keskkonnaameti) nõusolekul on püsielupaigas lubatud maavara kaevandamine, välja arvatud 50 m raadiuses kõre kudemisveekogude ümbruses ja üldjuhul ka allpool põhjavee piiri. Määruse kohaselt on valitseja nõusolekul lubatud muu hulgas veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine ning kõre ja kivisisaliku elutingimuste säilitamiseks vajalikud tööd. Määrusega on keelatud olemasolevate alla 0,5 m sügavuste veekogude pinnasega täitmine, ammendatud karjääriosade pinnasega katmine, püsielupaiga metsastamine, veekogude kaladega asustamine, maa-ainese ladustamine kõre kudemisveekogule lähemal kui 100 meetrit.

Kõre ja kivisisalik eelistavad avatud maastikku, kus esineb ka avatud liivast pinnast. Mäeeraldise kasutuselevõtt on toonud kaasa raadamise ja katendi koorimise, mille tulemusel on metsamaa asendunud lageda liivikuga. See uus maastik sobib kaitsealustele liikidele, eriti veekogude läheduses. Seega ei too kaevandamisega jätkamine eeldatavasti kaasa olulist negatiivset mõju nende liikide püsielupaikadele. Kõre ja kivisisaliku jaoks vajalikud avatud liivikud luuakse kaevandamisala korrastamisel ning elupaiga kujundamisele tuleb kaasata liikide vajadusi tundev ekspert. Antud piirkonda ei tohi katta orgaanikat sisaldava pinnasega ega metsastada. Lisaks tuleb püsielupaiga piires rajada sigimistiike, mis aitaksid kaasa kõre populatsiooni säilimisele ja suurenemisele.

Kavandatav liiva kaevandamine kaitsealal kujutab endast keskkonnamuutust, mis eeldatust kõrgema veetaseme korral viib selleni, et antud ala ei ole liikidele kasutatav elupaigana. Ka vaid ajutine ala üleujutamine viib nt talvituvate kõrede ja kivisisalike uppumiseni ning kõre sigimisveekogude üle ujutamisel süüakse ära kõre kudu ja kullased. Kui üleujutamine toimub enne sigimisperioodi, siis samuti satuvad veekogudesse kalad ja suurselgrootud, kes on kõrele olulisteks vaenlasteks. Kõre on kohastunud kudema just ajutistes veekogudes, kus on selliste liikide esinemine muidu välistatud, kuna aasta teises pooles veekogud kuivavad. Üleujutamine ajal, mil on munetud kivisisaliku munad, hukuvad kõik selle aasta järglased. Kiire veetaseme tõusu ajal ei ole seal loomadel kuhugi pageda, eriti keeruline on selline veetaseme tõus noorloomadele, kellel võimekus pikki vahemaid läbida puudub. Seega tuleb elupaiga rajamisel jälgida, et üleujutuste esinemise võimalus oleks viidud miinimumini ning kui ala muutub liigniiskeks, on loa omajal kohustus seda puhta liivaga vastavalt täita.

Eeltoodu alusel tuleb Männiku kõre ja kivisisalike elupaiga rajamisel korrastamistööde planeerimisele kaasata vastav ekspert ning keskkonnaloale kantakse asjakohane kõrvaltingimus

järgmises sõnastuses: *Ala korrastamisel rajada kõredele sobivad sigimistiigid. Männiku kõre ja kivisisaliku elupaiga kujundamisel kaasata liigiekspert. Mäeeraldise ala liigniisiks jäämise võimalust ja puhta liivaga täitmise vajadust arutada liigiekspertiga ning käsitleda korrastamisprojekti.*

Maves OÜ on 2022. a koostatud töös nr 21084 „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumuste uuring“ (töö lisas nr 4) teinud ettepaneku mõõta korra kuus kaevandamise tagajärjel tekkinud tehisveekogu veetaset. Nimelt viidi järvede veetasemete säilimise hindamiseks eelpool nimetatud töö käigus läbi hüdrokeoloogiline mudeldamine. Mudeldati erinevaid stsenaariume (olemasolev olukord, kehtivate lubade põhjal varu ammendamine, kogu maardla varu ammendamine). Mudeldamisel selgus, et puuduvad piisavalt head sisendandmed kindlate järelduste tegemiseks. Ei ole garanteeritud uute lubade väljastamisega kaevandamisalade laiendamisel selline veebilanss, mis tagaks järvede säilimise. Mudeli täpsustamiseks on vaja uuringu koostaja arvates seada olemasolevatele kaevandajatele kohustuseks mõõta veebilanssi. Saku Vallavolikogu on Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmisega nõustunud 21.12.2023 otsuses nr 51 märgitud tingimustel, millest ühe kohaselt tuleb kaevandajal korra kuus mõõta kaevandamise tagajärjel tekkinud tehisveekogu veetaset ja edastada andmed loa andjale. AS Silikaat nõustus Saku Vallavolikogu tingimusega, mistõttu on kõrvaltingimuse loale lisamine põhjendatud. Samas tuleb parema arusaadavuse huvides täpsustada, et mõõta tuleb Raku järve veetaset. Seega lisab Keskkonnaamet muudetavale keskkonnaloale kõrvaltingimuse järgmises sõnastuses: *loa omajal tuleb korra kuus mõõta Raku tehisveekogu veetaset ja edastada andmed läbi KOTKASe kohustuste mooduli hiljemalt kahe nädala jooksul mõõtmisest.*

3.5. Avalikustamise käigus esitatud ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmise taotluse avalikustamisel ettepanekuid/vastuväiteid ei laekunud.

Männiku VIII liivakarjääri keskkonnaloa nr HARM-148 muutmise otsuse ja loa eelnõu avalikustamise käigus teatas Saku Vallavalitsus 28.10.2025 kirjaga nr 6-4/212-8 (registreeritud KOTKAS-s 30.10.2025 numbriga DM-125948-20), et nõustub eelnõudega.

3.6. Otsekohalduvad nõuded

Keskkonnaloaga kaasnevad käitajal õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima AÕKS, JäätS, VeeS, MaaPS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid otsekohalduvaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda keskkonnaloale. Olulisemad keskkonnavalised kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis „Keskkonnakaitseloa omaja meelekspea“. Kohustused on leitavad Keskkonnaameti kodulehe aadressilt: <https://www.keskkonnaamet.ee/et/eesmargid-tegevused/keskkonnakaitseloa-omaja-meelespea>.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siret Punnisk

juhataja

maapõuebüroo

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. Mäeeraldise plaan
3. Geoloogilised läbilõiked
4. Korrastatud maa plaan

Teadmiseks: Eesti Geoloogiateenistus, Maa- ja Ruumiamet, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Saku Vallavalitsus, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Marin Varblane

vanemspetsialist

maapõuebüroo